
КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ

О. І. АМОША,
*професор, доктор економічних наук,
академік НАН України, директор
Інституту економіки промисловості НАН України,
вул. Марії Капніст, 2, 03057, Київ, Україна*

ПРОМИСЛОВІ РЕФОРМИ ЯК ШЛЯХ ДО ОНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Бібл. 2.

O L E K S A N D R A M O S H A,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Academician of the NAS of Ukraine,
Director
Institute of Industrial Economics of the NAS of Ukraine,
2, Marii Kapnist St., Kyiv, 03057, Ukraine*

INDUSTRIAL REFORMS AS A WAY TO RENEW THE UKRAINE'S ECONOMY

References 2.

За останні роки, коли стало зрозуміло, що основою національної економіки на сучасному етапі виступає не сфера послуг, а промислове виробництво, відновився інтерес до промисловості серед політиків та економістів. Водночас світові тенденції свідчать про скорочення частки промисловості у світовому ВВП за рахунок збільшення частки третинного сектору. За 20 років (1996–2016 рр.) частка промисловості у світі скоротилася на 4,7% і становила у 2016 р. 29,2%. Найбільш швидкими темпами зменшується частка промисловості у “старих” індустріальних країнах. Однак сьогодні вона – у фокусі стратегій розвитку країн ЄС та інших держав світу. В Україні частка промисловості у ВВП станом на 2017 р. становила 21,7%.

Промисловість традиційно забезпечує просторові ефекти – підприємства виступають “полюсами зростання” регіональних економік. Промислова політика здатна викликати структурні зрушення в економіці, її якісну перебудову на користь високотехнологічних секторів, що підвищує конкурентоспроможність національних підприємств на світових ринках, сприяє зростанню експорту, а відтак – покращує макроекономічні показники країни. Саме тому переоцінка її ролі та статусу в системі державної економічної політики є важливим завданням сьогодення.

Ці аспекти розглянуто в науково-аналітичній доповіді “Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки” [1], підготовленої вченими ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”.

У дослідженні проаналізовано стан і перспективи розвитку ключових для вітчизняної економіки ринків промислової продукції – машинобудування та оборонно-промислового комплексу, харчової та деревообробної промисловості, хімічної, фармацевтичної та легкої промисловості, а також продукції металургії й

© Амоша Олександр Іванович (Amosha Oleksandr), 2019; e-mail: amosha1937@gmail.com.

газу. Особливу увагу приділено інституційним чинникам і нормативно-правовому забезпеченню розвитку цих галузей.

Автори зібрали унікальний статистичний матеріал, який поглиблює розуміння закономірностей промислового розвитку в Україні та виявляє причини повільного просування українського промислового виробництва в напрямі вимог і стандартів Індустрії 4.0. Серед таких причин названо “фінансове виснаження” економіки України, слабкість державних інститутів, імпортозалежність, сировинне спрямування експорту тощо.

Цінність наукового доробку вчених полягає в обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо виведення української промисловості із стану латентної деградації. Інструментами економічної політики, які мають бути у фокусі урядовців, визначено створення Банку розвитку, впорядкування нормативно-правової бази, прийняття нових законів, які сприятимуть покращенню якості та досягненню відповідності української продукції європейським стандартам, забезпечення функціонування відповідних державних інституцій, сприяння розвитку кадрового потенціалу у сферах як управління промисловістю, так і корпоративного управління.

Дійсно, у кадровому забезпеченні промислових підприємств відчуваються істотні структурні перекося, подолання яких пропонується здійснити за рахунок упровадження дуальної освіти, формування та реалізації нової моделі професійно-технічної освіти та її регіоналізації.

Перевагою дослідження виступає також розгляд перспектив включення української промислової продукції до глобальних ланцюгів доданої вартості, що, як уже доведено економічною практикою, сприяє модернізації виробництва, впровадженню інновацій, підвищенню якості й конкурентоспроможності продукції більш високими темпами. Цьому мають сприяти угоди, до яких приєдналась Україна в останні роки (COT, GPA – Угоди про державні закупівлі, CUTIS – Канадсько-український проект підтримки торгівлі та інвестицій, “Угода про Асоціацію між Україною та ЄС”), і нові договори про вільну торгівлю.

Розширенню українського експорту має також сприяти розвиток високотехнологічних секторів економіки, зокрема – наоіндустрії, літакобудування, космічної та фармацевтичної промисловості. Утім, на цьому шляху Україні слід подолати ряд організаційно-інституційних, соціально-освітніх та техніко-економічних бар’єрів. Як це зробити – автори розповідають у розділі “Розвиток глобальних зв’язків: торгівля, експорт, ланцюги доданої вартості”.

Водночас дослідження порушує багато питань, навколо яких триває полеміка серед політиків і вчених. По-перше – щодо посилення секторальної промислової політики, від якої країни з розвинутими ринками фактично відмовляються на користь горизонтальної політики. Україна перебуває на етапі, коли держава спроможна за рахунок відповідної підтримки вивести провідні галузі з високим ступенем доданої вартості в когорту передових, які стануть економікоутворюючими та замістять сировинні галузі. Водночас це створює нерівні умови для інших секторів промисловості, порушує конкурентні механізми та сприяє монополізації ринків. По-друге – щодо суперечностей у досягненні цілей промислового та соціального розвитку. Переважання фіскальних інтересів над необхідністю створення сприятливого бізнес-середовища залишається іманентною рисою моделі управління економічним розвитком в Україні. По-третє – щодо ролі промислової політики в забезпеченні економічного розвитку та зростання [2]. Україна перебуває під тис-

ком міжнародних організацій, які висувають свої вимоги до економічних реформ, але в цьому питанні вона повинна зберігати максимальну незалежність.

Викладене не применшує ґрунтовних здобутків, отриманих колективом учених у ході дослідження. Структура, логіка та змістове наповнення доповіді переконливо свідчать про великий обсяг виконаної теоретичної, емпіричної й творчої роботи. Отримані результати мають насамперед велике практичне значення, містять напрями дій у бік покращення промислового розвитку як детермінанти зростання та оновлення української економіки.

Науково-аналітична доповідь буде цікавою для ознайомлення як фахівцям-промисловцям, так і всім, хто прагне досягнути шляхи економічного розвитку країни.

Список використаної літератури

1. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : наук.-аналіт. доп. ; [за ред. Л.В. Дейнеко]. – К. : ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, 2018. – 158 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/sr/301.pdf>.

2. *Stiglitz J.E.* Globalization and its Discontents. – New York : W.W. Norton & Company, 2002. – 304 p.

References

1. *Rozvytok Promyslovosti dlya Zabezpechennya Zrostannya ta Onovlennya Ukrains'koi Ekonomiky. Nauk.-analit. dop.* [Industry Development to Ensure the Growth and Renewal of Ukraine's Economy. Scientific and analytical report]. L.V. Deineko (Ed.). Kyiv, Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine, 2018, available at: <http://ief.org.ua/docs/sr/301.pdf> [in Ukrainian].

2. *Stiglitz J.E.* Globalization and its Discontents. New York, W.W. Norton & Company, 2002.

*Рецензія надійшла до редакції 28 грудня 2018 р.
The review was received by the Editorial staff on December 28, 2018.*